

Maruti gépkocsik magyar műszerekért

A Ladák, a Polski FIAT-ok és a Zastavák után ezennél a japán Suzuki licenc alapján, Indiában előállított Maruti márkájú kiskocsikhoz is gyárt műszerfalakat az MMG Automatika Művek. A kooperációs megállapodást, amelynek alapján a magyar részegységektől kész gépkocsikat kapunk a következő öt évben, a napokban írták alá az indiai fővárosban.

A tervek szerint évente 80 ezer komplett műszerfalat állítanak elő a gyárban az indiai partner megrendelésére. Az MMG-ben az új műszerfalak gyártásával jelentős generációváltásra

kerül sor ebben a termékcsaládban. Ez a típus ugyanúgy is már a kilencvenes évek követelményeinek is megfelelő, míg a jelenlegiek a hetvenes években kidolgozott előírások alapján készülnek. Így módon lehetőség nyílik arra is, hogy a későbbiekben ilyen új típusú műszerfalakat szállítsanak a szocialista országokba, és esetleg más tőkés cégeknek is.

A műszerfalakért — a szerződés szerint — valószínűleg már az idén ötszáz Maruti, 800 köbcentiméteres kiskocsi érkezik Magyarországra.

A bányászok biztonságáért

Jelentős munkavédelmi fejlesztésekkel növelik a bányászok biztonságát az Oroszlányi Szénbányánál.

Márkushegyen, a legtöbb szén adó hazai mélyművelésű bányában az év végéig átternek az úgynevezett fűvőszellőztetésről a szívószellőztetésre. Ez az átállás számottevően csökkenti a süjtőlégrobbanás veszélyét. Ha ugyanis a szívószellőztetés bármilyen okból leállna, a metán csak 40–45 perc alatt szaporodik fel veszélyes mennyiségben, míg ugyanez az időtartam fűvőszellőztetésnél mindössze 5–10 perc.

Tanulmányozzuk, fontolgatjuk

Írtódom a gondolattól is, hogy félreérthetők valamit. Sokan megdönték már, hogy kicsit egy-egy mondatot valahonnan, erőnek erejével másként értették, és utána kivont karddal rohantak neki az illetőnek. Akiről mai példabeszédem szól, lehet nagyszerű ember, és felelős posztján is lehet kiváló, de egyetlen mondatával bogarat ültetett a fülembé. Hosszú évek kemény gyakorlata szerint biztosan neki van igaza, legföljebb a legújabb változások szele szerint csak a kérdezőnek. Az ő igazsága tehát kipróbált igazság, a kérdező egyelőre csak kézművényé annak. És mi mégis a változások mellett szavazunk!

Nem sokat rágódtam eddig rajta, jó-e nekünk, hogy panelvezetünk egyetlen megmaradt, és ennél fogva helyet jelölő fogalommal változott diófaja — a Diófa! — mellett éjszaka is lehet venni kenyeret, tejet vagy akármit. Hazafelé jövet mindig megvesszük, amire éppen szükségünk van, és az éjszakai bevételét egyetlen fillérrel se gyarapítjuk a boltban. De odafigyeltünk mégis a hírre: van ilyen lehetőségünk! Biztosan kuncsaft is van, különben bezárnák az ajtót, és úgy töltögetnék föl éjszaka a polcokat.

Rádiós kolléganőm riportjából ugyanis az derül ki, azért volt egyszerű a dolog, mert éjszaka is dolgoznak. Azt is elmondja a bolt vezetője a riportban, szorítja őket a kis boltok szaporodása. Ha nem akarják, hogy a vevők serege elhagyja őket, éjnek évadján is be kell ereszteniük. Egyelőre nem úgy, mint nap, hogy itt a kosár, bogarászd össze magadnak, amit venni akarsz, és vidd a pénztárhoz, mert annyi emberük nincsen, csak az előtérbe mehet be a vevő. Kinyílik előtte egy ablakocska, mint az éjjeli szolgáltató patikában, megmondja, mit kér, a boltos szedi össze neki, és kiadja. Patikaboltta változik tehát éjjelente az ABC.

Kétszer fordult elő eddig, hogy lenyűgözött turisták is venni akartak valamit. Hiába mondogatták az ablaknál, mit kérnének, senki nem értette őket, de a turista egyébként se úgy szokott menni a boltba, hogy előre tudja, mivel jön majd kifelé. Neki az a jó, ami nappal nekünk is: megnézni mindent, és ha szemrevaló valami, megveszi. Telefon a főnökért mind a kétszer: engedjétek be őket! Ekkor a lehetőséget nem szabad elszalasztani.

Reformgondolatok ringatójává lépett elő tehát a Diófa boltja. Telhetetlen népesség azonban az újságíró, gondol egyet a pesti riporter is, fogja a mikrofont, és odatartja két pesti üzlethálózat vezetője orra elé is. Ha Szegeden lehet, miért nem lehet a fővárosban is? Amikor, ráadásul ott már volt egy, a régebbi időkben, de időközben átalakult az az egy is csak nappalivá.

Olyan a riporter néha, mint derült égből a villám. Az egyik szék lakója nem azt mondja, hogy várjon egy kicsit, megkérdezem telefonon a Jóskát, megérné-e nekik is nyitva maradniuk, mert komoly és hatalmas vállalat ilyesmit nem hamarkodhat el, hanem azt, hogy tanulmányozzuk a kérdést. Hogy mióta tanulmányozzák, a kérdést, azt nem teszi hozzá, de beavatott mellébeszélésből mindenki kiérzi, ebben az évben biztosan nem lesz már belőle semmi, és az is lehet, hogy jövőre se.

Régenvolt katonakorom jut eszembe ilyenkor. Kiállt a sereg az alakulótérre, és arra a nagyon egyszerű mozdulatra, hogy fordítsuk fejünket jobbra, vezénylő apparátusra volt szükség. A hétköznapi ember naponta kismilliószor megteszi ezt, de minél nagyobb a szervezet, annál nehezebb. És ráadásul mindig akad valaki, aki nem jobbra, hanem balra fordította a fejét. Volt rá eset, hogy rekkenő hőségben fél napig kellett gyakorolnunk ugyanazt. Azt hiszem, ilyenféle tömegtehetetlenség vesz erőt a hatalmas cégekben is. (A tehetetlenség fizikai fogalom, semmi sértés nincsen tehát szavaim mögött!) A kicsi bolt viszont úgy forgatja a fejét, mint a gyerek az anyja ölében. Minden vevőt észrevesz, és mindnek adni akar valamit.

Elmegy a mikrofon a másik nagy szék lakójának orra elé is. Jó helyre ment, a hajdani éjjel-nappal nyitva tartó boltban volt valamikor a vezetője. Aprókat se vakarózik közben, azonnal kimondja, ezt a lépést nekik is meg kell tenniük. Egy szóval se mondja, hogy tanulmányozzuk, hogy majd megfontoljuk, jól megrágjuk előtte a falatot, nehogy a torkunkon akadjon, csak azt, hogy nekik is lépniük kell. Gyorsan járó eszében biztosan benne van, hogy a dolgozóknak szociális jogai is vannak, és azt erőszakkal megnyirbálni nem lehet, hogy a különmunkát különpénzzel kell megfizetniük, meg az is, hogy éjjelente talán többen akarnának fizetés nélkül távozni, de hát arra teremtdőtt többek között az emberi ész, hogy korszakokat is át tudjon ugrani.

Erősen fölgyorsult reformpártiságunkban az egyik igazgató szimpatikus lett, a másik nem. Lehet, hogy semmi közünk hozzájuk, mert Pestre se megyünk csak azért, hogy éjjelente nyitogathassuk ajtajukat — bár ottani csavargásaink közben hamarabb adódhat alkalom rá —, de kemény súlyokat teszünk azonnal az egyik mellé a serpenyőbe, és parancsszó nélkül ingatjuk a fejünket a másiknál. Az egyikre azt mondjuk, ilyen emberből kellene sok, a másikra nem mondunk semmit. Ezért lett rokonszenves bolt előttünk a Diófa is. És az a taxivállalkozás is, amelyik pillanatok alatt csatlakozott hozzá. Akárki föl hívhatja őket telefonon, azonnal mennek a boltba, megveszik, amit kérnek, és futnak vele a telefonálóhoz. Ők se képesek fontolva, tanulmányozva haladni, azonnal váltanak, amikor rés nyílik számukra valahol. Nagy lett ez a város már, ha csak a háziulik fogó készleteire gondolunk, akkor is megéri nekik.

Szegedi kolléganőm riportja nyomán még csak fontolgatja az egyik pesti főnök, hogyan lehetne célirányosan bővíteni minden boltban a nyitva tartását, pedig meglehet, úgy járna vele, ahogy a teljes apparátussal megnyújtott hivatali idővel jártak tanácsaink, a másik viszont azt veszi kiindulónak, hogy a vasárnapi nyitva tartás is százmillió forgalomnövekedést hozott egy év alatt, pedig az is szokatlan lépés volt. Az egyik tehát sajnálkozva mondja, idén biztosan nem nyithatnak ki éjjel, még éjfélig se, a másik erősen bizakodik: ebben a szezonban már éjjel is megnyílik a boltjuk. Mintha az egyik még mindig nem venné figyelembe, hogy régóta vérre megy a játék. Ha csak ő lenne egyedül!

Talán nem értettem félre az idők mostani szavát.

Horváth Dezső

Filagória és párnaszék

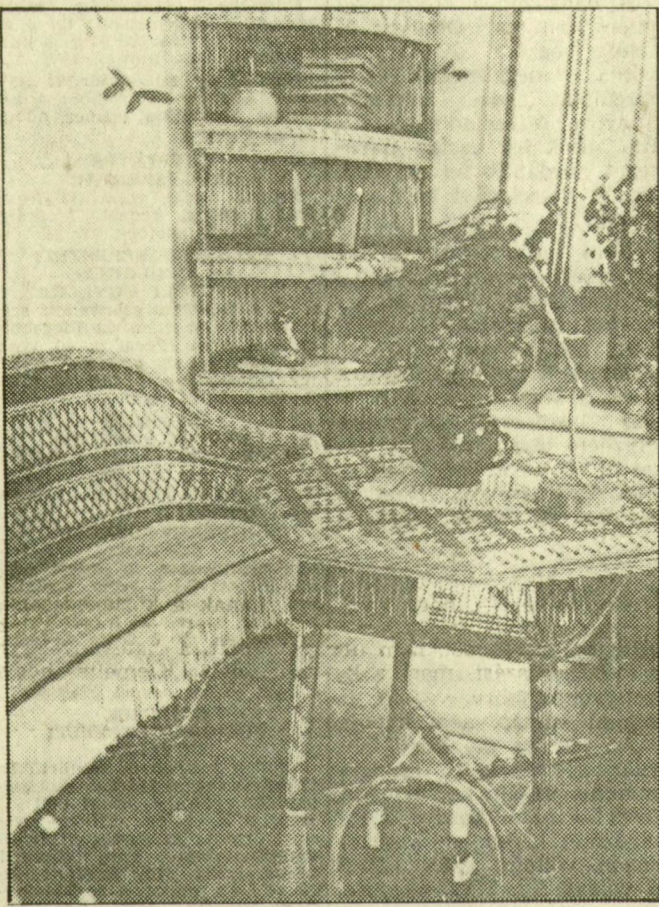
Ritkán szoktuk ezeken a hasábokon azzal marasztalni az olvasó figyelmét, hogy mindjárt az első mondatba belefűzzük: „ezt látni kell”. Most mégis ezt tesszük, mert meggyőződésünk: kellemes delutáni, vagy hét végi programot kínálunk azoknak, akiket érdekel, hogyan dolgozik egy kosárfonó népművész, mi minden alakítható fűzfavesszőből, milyen barátságos lehet egy fonott bútorokkal, használati tárgyakkal berendezett ház, amelynek lakója nyitott ajtóval és jó szívvel fogadja a vendéget. Kiszner Józsefnek és feleségének klárafalvi otthona ilyen...

Ezt persze még akkor nem sejtje az ember, amikor a község központjában észreveszi a táblát a 43-as út mellett: „Kosárfonó bemutatóterem”. Az elnevezés ugyanis kiállítászerűséget sejtet, ahol — így szokta meg a magyar — belépődíj ellenében megtekintheti a tárgyakat, illő távolságból, netán védőkorlát mögül. Hogy mi mire való, miként készült, s miből, azt legfeljebb a kiállítás katalógusa mondja el, jobb esetben a beszédes kedvű teremőr. Mondom, így vélné az ember, de nem így van.

Először is: Kisznerék a házukat tartják bemutatóteremnek, azaz azokat a helyiségeket, amelyekben élik a maguk hétköznapijait, nem zárják el a látogatók elől. Másodsor: az üvegezett veranda ülogarnitúráját itt nem lakat mögött tartják, a tételválasztónak nevében a valós funkciója, a könyvespolcon könyvek vannak, a konyhai fűszertartóban fűszerek, a lábas tálcán virág, cserépben, a kenyérszekrényben kenyér. Talán csak a falon függő kedve sorjázó tucatnyi füles kosárnak van kizárólag bemutató funkciója.

Még mielőtt esztétikai értelemben finnyás ízlésű olvasóink elszörnyülködnének azon, hogy lehet ennyiféle fonott tárgy között kényelmesen, otthonosan élni, gyorsan megnyugtatom a kételkedőket: láthatóan egész kellemesen. E sorok írója történetesen a kora délelőtti órákban, s előzetes bejelentés nélkül toppant be Kisznerékhez, s érzékelhetően nem zavarta meg különösebben a háziak szokott életvitelét. A mester visszavonult a fűzfavesszői közé a műhelybe, a mesterség fogásainak meghonosítására szakcsoportba összehozott asszonyok is épp csak hogy felnéztek munkájukból, csupán a ház asszonya — akinek egvéb-ként, ha épp nem üzletasszonyoskodik, ugyancsak megvan a maga fonnivalója —, nos, egyedül ő volt az, aki e sajtóságon „bemutatóteremben” kalauzságra vállalkozott.

A véletlen játszotta a legnagyobb szerepet közös élet-

Somogyi Károlyné felvétele
fűzfavesszőből

Társalgósarok,

tükben. Ő maga — algyői család lánya lévén — gyermekkorában ismerte meg a fonás alapfogásait: „egy tálcáig jutottam el”. Mármint, hogy annál bonyolultabb tárgyak készítésére nem volt alkalma és szüksége. Tizenhét évig nem is látott csírázott fehér vesszőt, meg barna főzöttet. És amikor a szegedi Dankó-szobornál először randevúzott mostani férjével, róla sem tudta, hogy egy kisteleki kaskótómester tíz gyerekének egyike, s hogy apró korában, csak amit a nagybaktól ellesett, az alapján tanult meg vesszőt fonni. Az ismeretségből házasság lett, a két kosárfonógerekből kosárfonó páros. A munkamegosztásuk figyelemre méltó: a férj fantáziál, kitalálja, mit hogyan lehetne vesszőből fonatolni, a mintadarabokról meg szabályszerű műleirást is készít. A feleség pedig az eladóra szánt szatyrok fonásával dolgozik a keze alá, viszi az üzletet, rendben tartja a házat, szervez, s ha még marad ideje — és marad! —, akkor fest, meg verseket ír. Azaz: ő a hátvéd, hogy a népművészeti ág mestere még tovább gyarapíthassa zsűrizett tárgyainak, bútorainak kollekcióját. (Eddig 107 termékük kapta meg a népi iparművészeti tanácsától a pecsétet.) Mostanában hintaszékéről, filagóriáról, pávaszékről gondolkodnak, ágyvége is hiányzik még a Kiszner-bútorok listájáról.

A ház udvarában, kertjében ott vannak már a hoz-

závalók, a vesszők. „Ha ingyen adnák, akkor sem mondanánk le arról, hogy a vesszőt magunk hajtassuk, irányítsuk a növekedését, hiszen csak mi tudjuk, milyen hajtásból mit lehet majd megfontolni”. Mutasson nekem még egy mesterséget, ahol a folyamatot az alapanyagtól a késztermékgig ugyanaz csinálja végig! Talán már csak a kosárfonóé ilyen. Ezért is szeretnénk, ha átadhatnánk ezt a tudást másoknak. Amit úgy is érten: piacra mi csak annyit fonunk, amiből meg tudunk élni.”

Pálffy Katalin

A tudományos élet hírei

Eddig is szerepeltek persze ezeken a hasábokon a tudományos élet hírei, csak nem így, összegyűjtve, némileg válogatva-rendszerezve. Hanem meglehetősen esetlegességgel; amiről értesítést kaptunk, amit „kibogarásztunk”, vagy éppen véletlenül jutott tudomásunkra, s amikor és ahol éppen elfértek... Azzal a szándékkal indítjuk most összeállításunkat, hogy jobb tájékozódási lehetőségeket biztosítsunk a tudományos élet történései, kisebb-nagyobb eseményei iránt érdeklődő olvasóinknak. Havonta visszatekintünk, a szegedi tudományos élet képviselőinek munkájából a „látható” eredményeket, történéseket vesszük szemügyre — különválasztva az egyetemek-főiskolák „háza táját” a kutatóintézetekétől (egyszerűen azért, mert együtt túl terjedelmes lenne a havonkénti beszámoló).

Márciusban többen jártak külföldi konferencián, kongresszuson avagy tanácskozáson. Csákyány Béla, a József Attila Tudományegyetem rektora a Szovjetunióban részt vett a szocialista országok tudományegyetemi rektorainak második tanácskozásán. A téma: az egyetemek szerepe a társadalmi és gaz-

dasági élet meggyorsításában. Anderle Adam történelem és hollandiai Leidenben a latin-amerikai nemzetudattal foglalkozó európai konferencia résztvevője volt. Ő lesz a szeptemberben Szegeden megrendezendő, Latin-Amerika történetével foglalkozó konferencia szervezője. Jakócs Dániel, az összeha-

sonlító irodalomtudományi tanszék docense a szófiai Kliment Orhidszki Egyetem meghívásának eleget téve irodalomtörténeti előadást tart Bulgáriában. Szekeres László egyetemi tanár, a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszer-tani Intézetének igazgatója háromhetes előadói körutat tett Japánban. Szilárd János egyetemi tanár, a SZOTE rektora Münchenbe utazott, ahol előadást tartott a Dinamikus Pszichiátriai Világszövetség kongresszusán. Szintén a bajgor fővárosában járt Karácsonyi Sándor, a sebészeti klinika igazgatója, aki meghívott előadóját tartott előadást az ottani sebészeti klinikai továbbképző tanfolyamán. Négyévente tartják a nem-

zetközi matematikaoktatási kongresszust. A jövő év júliusában Budapest ad otthont ennek a rendezvénynek. A szervezőbizottság elnöke Szendrői János főiskolai tanár, a szegedi tanárképző főigazgatója. A 2500 résztvevőt mozgósító kongresszus szervezői az elmúlt héten a fővárosban tartottak megbeszélést. Ezen a tanácskozáson vitatták meg a világ matematikaoktatással foglalkozó szakembereinek elkötelező tájékoztató anyagát.

A tanárképző főiskola tanárképző vezető tanára, Lengyel Zsolt január közepé óta négyhónapos ösztöndíj keretében a helsinki állami egyetem vendége. A főiskolai oktató előadásokat is tart az összehasonlító gyermeknyelvvizsgálat témájából.

Egyetemek, főiskolák